

ПРОГРАМА ДО ЗБИРАННЯ ВІДОМОСТЕЙ про українсько-руський край і нарід

уложена

членами наукового товариства ім. Шевченка.

I. Відомости історичні.

1. Як зветь ся село, чи не звалось давнійше инакше, чи не було переведене з пньшого місця на сучасне?
2. Подати всі топографичні назви єго й околиці (назви частин села, річки, лісів, криниць, місць і т. и.)
3. Чи нема в селі й околиці яких руїн, слідів давньої будови, городищ (валів, ровів)? подати докладний їх опис (положенє, великість, форму), по можности малюнок, хоч би без масштабу.
4. Чи нема могил — горбів давніх? описати їх; чи не памятають, щоб хто їх ровкопував.
5. Чи не було яких находок старини, грошей, зброї, начиння; чи не знаходив хто скарбів; чи нема переказів про сховані скарби; чи нема сліду давних могил, кладовищ?
6. Які є перекази про давнину сільську, коли село повстало, що в їм було? объяснення назвищ і поодиноких назв топографичних, оповідання про замки й могили.
7. Чи стара церква? як дуже стара, подати малюнок, що давав би якесь виображенне про її вигляд; чи нема образів давніх або оригінального письма, церковних убрань і т. и.?
8. Чи нема давніх документів чи книжок, друкованих чи писаних, при церкві і в приватних осіб?

9. Чи нема між селянами таких, що виводили б себе від шляхти, покликались на якісь документи, привилеї і т. п.?
10. Яка є пам'ять про давні часи взагалі — на пр. про Польщу, про находи татарські, про давні порядки — паньщину, суд домініяльний, князів, крайників і т. п.

II. Відомости етнографічні.

а) Загальні звістки.

1. Як називає сам нарід себе, свій край та своїх сусідів, а як сусіди називають его?
2. Чи називають себе сусіди жартібливими або згїрдливими іменами і якими? Чи є такі жартібливі пісні, приповідки або оповіданя?
3. Що знає народ про свій початок і чи заховали ся між ним про се які-небудь легенди?
4. Чи ділить ся людність на роди або класи і як зовуть ся вони?
5. Чи зв'єні родові або фамілійні традиції?
6. Які родові прозвища уживають ся найчастійше? Чи вони змінюють ся коли і чому?
7. Як відносить ся народ до других народів, на пр. до Німців, Поляків, Жидів, а як до різних клас, на пр. до панів, духовенства, урядників, лікарів, купців і ремісників? Які є про се в народі оповіданя, пісні, приповідки?

б) Антропальогічні звістки.

1. Який є звичайний склад тіла людей; який зріст, та які трапляють ся каліцтва? Який буває цвїт волося і очий, який переважає й о скільки (добре б по можности в числах відносини ті представити). Які прикмети ока, носа і вуха?
2. Як називає народ поодинокі части і члени тіла? Чи є які прозвища утворені на основі поодиноких частий тіла або їх прикмет?
3. Яким голосом говорять люди і як: скоро, помалу чи затинаючись? Які з того виходять прозвища?
4. Як люди звичайно ходять і як сїдають? Які з тієї причини бувають прозвища?

в) Хата й обійсте.

1. Подати докладний опис хати і поодиноких господарских будинків. Як вони виглядають з надвору, а як в середині? Як їх будують? Для докладности пожадані були-б пляни й рисунки.

2. Які бувають прикраси будівель, та чим вирізняють ся будівлі бо-богаті від бідних?
3. Як радять собі люди, щоб в хатах не було вогкости, щоб устерегти ся від різних слабостей і т. п.
4. Чим сьвітять по хатах, чим топлять в печи і які бувають при тім повірки?
5. Якої посуду люди уживають і з чого вона робить ся?
6. Чи не роблять посуду без гончарського колеса? яка орнаментика стрі-чає ся на посуді?
7. Якого знярядя люди уживають, хто его споруджує і з чого?
8. Чи уживають люди оружя і якого? Яке оружје вважають за най-давнїйше і чи розповідають що про чудовні або геройські оружя? Чи оповідають що про уживанне камінного зняряддя, чи нема на-тяків на те в прислівях?

d) Одежа.

1. З чого складає ся одежа і з яких матерій вона робить ся?
2. Хто споруджує одєжу і яким способом?
3. Чи різнить ся буденна одєжа від святочної?
4. Які барви матерії найбільше уживають ся і які прикраси?
5. Хто вбирає ся гарнїйше, жєнщини чи мужчини?
6. Чим різнять ся одєжі старших від одягів молодших людий; як вби-рають ся діти, а як парубки й дівчата?
7. Як убирають небіщиків?
8. Як називають ся різні форми одєжі, єї частий і прикрас?
9. Якими способами, крім одєжі, забезпечують себе люди перед спекою холодою і т. п. (мастями, натиранєм і т. п.)?
10. Чи є в звичаю чесати ся, голити ся, стричи волосє і як се від-буває ся?
11. Чи уживають люди чого, щоб волос ріс гарно, щоб зуби білі були і т. п.?
12. На скілько звертають увагу на моду, і в чім вона полягає?
13. Що впливає на зміну костюмів, і які саме бувають ті зміни?
14. Як дивить ся народ на чужі моди і як до них відносить ся, з упо-добанєм чи з насьмішками?

e) Страва і напїток.

1. Які страви приготавлюють ся в будєнь, а які в свята, з чого вони складають ся і як їх готують?

2. Що впливає на вибір поодиноких страв?
3. Хто приготує страву?
4. Чи переховують ся які страви про запас і як вони консервують ся?
5. Кілько разів денно люди їдять і в яких порах? Що коли їсть ся?
6. Як з огляду на пору дня називають ся поживи?
7. З кількох страв складає ся пожива і в яким порядку їдять їх?
8. Чи знають ся люде на тім, що мішати поодинокі страви шкодить? які є про се уваги?
9. Що вважає ся найліпшим присмаком і якими стравами приймає ся гостей?
10. Чи жінки, мужчини й діти їдять разом чи кожде окремо?
11. Чи бувають окремі страви для старших, а окремі для молодших?
12. Чи кожда особа має свою ложку, чи може на се не зважають?
13. Якої звірини найбільше споживають?
14. Чи печуть її чи варять?
15. Як називають ся части убитої звірини?
16. Які чвороногі, птахи й рослини вважають ся нечистими і для чого?
17. Яких частий звірят не їдять і для чого?
18. Яке збіже або ярина становить головну поживу людей?
19. Які рослини їдять люди в сирім стані, а які в варенім або в иншім (мороженім, сушенім, моченім)?
20. Які мають назви поодинокі земні плоди, овочі і дерева?
21. Які бувають напитки і з чого вони роблять ся?
22. Чи уживають люди острих трунків, тютюну, табаки і т. п.?
23. Чи уживають їх всі без ріжниці пола і віку, чи ні?
24. Які трупки уживають ся в будень, а які в свято? Чи може піст на уживанє їх впливає так само як на уживанє страв?
25. Які молятви, заклинання, примовки уживають ся при їді й питю, куреню і нюханю табаки?
26. Як припрошують себе люди до їди і як примавляють, пучи?
27. Якими способами радять собі переївши ся або напившись?

Г) Житє і занятя.

1. Чим найбільше люди займають ся: хліборобством, промислом, торгівлею, випасом худоби, риболовством, полюванєм, пасічництвом?
2. Чи полюють поодинокю чи громадою?
3. В яким стані є рибальство?
4. Чи вольно вбивати і ловити всяку звірину і рибу, чи є може така, яку щадять і для чого?

5. Яку худобу держать люди дома? як ходять коло неї?
6. Чим забезпечують товарину перед пошестю, хижим звіром і злодіями?
7. Які є до того молитви, заклинаня, чари?
8. Які є в людий товарячі ліки?
9. Як старають ся господині про те, щоб корови доїли ся ліпше, щоб кури часто несли ся і т. и.?
10. Які є спеціальні уваги про полові функції й родючість товарини?
11. Чи плекають люди коні, вівці?
12. Чи плекають пасіки і як?
13. Чи уживають люди возів, саней і т. и.? Як вони зроблені, з чого складають ся і як поодинокі части називають ся?
14. Які збіжа сїють, і які бувають роботи в полі? Які способи є на те, щоб в землі було менше хробів, щоб миші, сарана і т. и. не нищили абіжа, щоб менше було гнилого колося, щоб бараболя не гнила?
15. Яким способом відбувають ся жнива?
16. Якого знярядя і якої товарини уживають до управи рілї?
17. В яких стані знаходить ся городництво й садівництво?
18. Яку деревину найчастійше плекають і які цвїти по квітниках?
19. Яких дерев і кущів на погляд народа не годить ся саджати коло хати і для чого?
20. Як забезпечують садовину, ярину, пасіки і т. и. перед холодом і дощем, перед птицями, звіриною і злодіями?
21. Чи водять ся які промисли, які, в яких часах, та яке знярядє при них уживає ся?
22. Чи є може спеціальнo жіночі промисли і які?
23. Чи мають люди які небудь власні міри і ваги? Описати їх.
24. Як ділить народ час: рік, пори року, місяці, тижні, дні, години і т. и. Які назви є в него на се?
25. Чи має народ які прилади до виміру часу, і чи є в него які-небудь астрономічні відомости, які можна використати в вимірі часу, в подорожах, астрології?
26. Як означає народ пору дня?
27. Які свята й визначні події служать основою при означуваню часу?
28. Які є способи господарского календаря?
29. По яких ознаках віщують скору осінь, зиму, весну, а також їх характер?
30. Яка є система обчислення: десятна, дводесятна, чи яка иньша?
31. Чи числять на пальцях, камінчиках, прутиках, зернах і т. и.?

32. Які бувають практичні способи числення устного, особливо при більших рахубах?
33. Які рахункові завдання, шаради, ребуси і т. и. знані в описуваній місцевості?

г) Родинні звичаї.

1. Як розвинене чувство любови мужчини до жєнщини і навпаки? Чи користуєсь жєнщина поважанєм і як з нею обходять ся? Яке єї становиско взагалі?
2. Які вона має обовязки відповідно до свого віку у різних клас?
3. Погляд на моральність жєнщин.
4. Обряди сватаня, заручин і весіля.

Описати як найдокладнійше з всіми церемоніями й повірками. Подати тексти весільних пісень і по можности музику.

5. Описати так само церемонії, повіря й уваги при родинах та хрєстинах, способи полєкшеня родин, заходи коло новонародженого і т. и.
6. Які є повіря про відміну дїтий.
7. Як поясняють дїтям, відки взяв ся новонароджений?
8. Вибір дитячих імен.
9. Як довго годує мати дитину грудьми і які з тим вяжуть ся повірки.
10. Як виглядає колиска і які повіря з нею вяжуть ся?
11. Що і на яких основах віщують новонародженій дитині?
12. Які є дитячі забави?
13. Які є забави дорослих хлопців і дївчат?
14. Якими способами старають ся дївчата приподобати ся хлопцям?
15. Як довго остають ся діти під ошікою родичів?
16. Як розвинене в молодїжї поважанє для старших?
17. Які панують відносини між членами сімї?
18. Сила материньских проклонів і молитв.
19. Степені посвояченя і їх значіне.
20. Формули здоровканя, привітів та угоди.
21. Об'яви дружби і побратимства.
22. Способи вислову вічливости і дружби та вирази лайки і проклонів.
23. Прийманя гостя і гостинні церемонії.
24. Відносини до убогих. Чи є касти жебраків та прошаків і як вони zorganizовані; чи є жебрачі школи, жебрача мова?
25. Повятя чєсти й її образи; які занятя вважають ся за згїрдливі?

26. Які є знані музичні інструменти?
27. Які слабости бувають між людьми і як собі в них радять? Подати докладний спис ліків і заговорів.
28. Хто лічить людвй?
29. Які сьвяті вважають ся помічниками в певних слабостях?
30. Які повіря є про пошести?
31. Як поведять ся з людьми при конаню? Обряди похоронів. Плачі.
32. Вірованя про смерть і загробне жите. Повіре про мерців.
33. Оспірі. Як собі їх люди представляють?

h) Повірки.

1. Погляди на Бога і святих. Легенди про них.
2. Як представлає собі народ св. Трійцю, як Бога, як Христа, а як Богородицю?
3. Що розповідає собі народ про ангелів і святих: Петра й Павла, Миколу, Івана Хрестителя, Юрія, Ллію, Варвару і ин.
4. Ангел-хранитель.
5. Як дивить ся народ на образи, які образи держить в себе, які най-більше любить. Сила образів підчас пожару. Хрести при дорогах і на перекрестях.
6. Легенди про чудотворні образи.
7. Сила церковного дзвона. Підземні дзвони, міста, палати або села.
8. Чудесні води. Свячена вода і її сила.
9. Листи в неба. Що в них містить ся?
10. Оповіданя про давних богів.
11. Нечиста сила. Відки вона взяла ся? Як її називають? Як вона показує ся? Де вона є?
12. Відносини чортів до людий. Спродажа душі чортови. Як можна від него увільнити ся?
13. Духи домашні або домовики. Хованці; як можна дістати хованця? Як з ним треба обходити ся? Чим він людям помагає?
14. Лісовики, мавки, русалки, блуд і лятавці. Оповіданя про них і повірки.
15. Які инші духи знані народови?
16. Чи уособляє собі народ понятя долі і недолі або біди, правди, неправди і т. п.?
17. Змшї, смоки, баба-яга, бісова мана, бісів тато, бісеня.

18. Оповідання про закляті скарби; як їх можна добути.
19. Погляди на початок чи сотворене світа, розмножуване людей, особне сотворене поодиноких станів; народів (хлопа, пана, жида)
20. Якою мовою говорили з Богом перші люди?
21. Відносини перших людей до Бога.
22. Повіре про небо, сонце, місяць і зорі. Зв'язок зір з людьми і їх долею.
23. Назви сторін світа.
24. Погляди на сили природи: грім, блискавиця, вітри, дощи, морози, град, сніг, роса. Їх персоніфікації і повірки про них.
25. Поважане вогню і святість єго.
26. Повірки про походжене металів.
27. Прикмети поодиноких рослин і зілля. По можности дати зілляник лікарський.
28. Повіря про різні дерева.
29. Талізмани, інклюзи, чудесні чоботи, шапки, рукавиці, столики, дудки і мошонки.
30. Повірки про різних чвороніг і птахів, про риби і комахи. Їх зв'язок з людьми. Чисті і нечисті звірята.
31. Оповідання про велитів і карлів, про песиголовців, двоголових, вовкулаків, рахманів, людодідів, героїв і розбійників.
32. В що може чоловік перекинути ся? в птицю, вовка і т. и.?
33. Оповідання про чарівників і чарівниці, про відьми і ворожки, про знахорів. Як перед чарівницями остерегти ся? З відки їх сила чудесна береть ся? Як їх можна пізнати?
34. Лихі очі і вроки.
35. Оповідання про церкви, цвинтарі, могили, млини, горальні, фабрики, дупла дерев і печери.
36. Обряди при сійбі й обжишки.
37. Толковане снів.
38. Оповідання про люнатиків (сновидів).
39. Феральні або тяжкі дні.
40. Чудесні цифри (3, 7, 9, 77 і и.).
41. Пості. Як їх люди заховують? Коли? Якою метою?
42. Які дні вважають ся святими? Тут добре булоб звернути увагу на всі дні важнійші чим небудь для народа і зазначити їх в кождім місяці. При кождім таким дни, чи то більшим якім святі можна подати всі повірки і обряди, які лиш з ним вяжуть ся. Між святами належить головно уваглядити Різдво, Новий Рік, Йордань, Трех

святих, Воликдень, Зелені свята, Купала і ин., бо з ними найбільше звязано обрядів і обрядових забав, ігр, пісень.

і) Народня література.

Деякі роди творів народної літератури згадано вже вище при різних обычаях і обрядах, де їх найкраще було б і списати (по можности пильно заховуючи місцеву вимову й означуючи акцентуацію). Колиб однак збирач хотів обмежити ся на записі одних текстів літературного характеру, то він може групувати і списувати їх наприклад в таких категоріях:

1. Пісні і оповідання мітольоґічні, космоґонічні, реліґійні.
2. Історичні пісні і думи.
3. Місцеві легенди, себ то оповідання привязані до певних місць.
4. Анекдоти й иньші згадки про різних місцевих діячів, хочби й казочних.
5. Оповідання про людей взагалі.
6. Оповідання про звірів, птахів і комах, реальних і фантастичних.
7. Замовленя і заклинаня.
8. Молитви й побожні пісні.
9. Духовні стихи і пісні морального змісту, співані старцями та лірниками.
10. Ліричні пісні (сьпіванки).
11. Святочні пісні.
12. Пісні на хрестини і колискові.
13. Весільні пісні.
14. Похоронні пісні і плачі.
15. Пісні при забавах дорослих і дітей.
16. Коляди, щедрівки, гагілки, обжинкові пісні.
17. Рекрутські й вояцькі пісні.
18. Коршежні й п'яницькі пісні.
19. Сатирично-гумористичні пісні.
20. Жарти, кепкування і пісенітниця.
21. Загадки, приповідки і помовки.
22. Відки се все ширить ся? Хто співає або оповідає? Коли?
23. Чи є може спеціальні оповідачі і співаки і як до них народ відноситься ся?
24. Подати по змові звістки про їх житє з показом їх репертуару і зазначити, відки та або друга пісня в них взяла ся?
25. Подати по змові історію ширеня народного твору: відколи він де знаний, хто єго куди заніс і відки; яким він змінам підпадав з часом і т. я.

III. Відомости суспільно-економічні.

1. Як давня оселя? Положене єї, характер ґрунтів, вода. Стаи атмосферичний. Гігієнічні обставини житя.
2. Загальний вид оселі: улиці й їх положенє що до хат, церков; двір, коршма і т. и.
3. Вигляд хат: як будовані і з чого? чим криті? чим огорожені? куди фронт? кілько покоїв? які печі? які комини? чим топлять й освічують хати?
4. Статистика хат, душ і майна цілої оселі й поодиноких родин чи самостійних ґаздівств: пожадані цифри мінімальні, максимальні й пересічні з оглядом на різні сорти землі (ріля, сіножать, ліс, пасовиско, неужиток і т. и.)
5. Форми посідання: особиста, спілкова, держави і т. и.; які роди ґрунту посіданого підходять під кожду з тих форм, н. пр. спільні вигони, пасовиска і т. и.
6. Чи є громадське майно й яке? Як адмініструє ся? Як розложена власність приватна. Єї подільність.
7. Статистика весіль, родин і похоронів. Статистика слабостей.
8. Статистика худоби й иньшого живого інвентара.
9. Зв'яздя господарскі й їх розділ поміж мешканцями.
10. Яке головне занятє мешканців а які побічні (ловля риб, майстерство і т. и.)?
11. Яка система полевого господарства? зміна сівби й орки, гноєнє, роди збіжа й їх видатність, також їх ціна й взаїмне процентове відношенє.
12. Як високо платить ся держава (аренда) й як веде ся?
13. Сади й городи. Луки й ліси. Їх видатність і уживанє.
14. Годівля худоби, єї мета й користи.
15. Ціни за працю на поли, й спосіб плати (в грошах чи натурою). Пастухи. Платня в фабриках й на різних промислових закладах.
16. Вихід поселенців на роботу в чужу сторону й прихід чужинців до них.
17. Форми асоціяції в праці, як часто проявляють ся й які користи дають. Становище, права й обовязки спільників. Погляд народа на спілку.

18. Готові капітали грошові й спосіб їх уживаня (аренда, підприємства промислові, купецтво, лихва і т. и.) — Громадські каси і шпихліри. Як виявляєсь конкуренція торговців і богатирів між собою?
19. Товари купчі: які? звідки? за яку ціну? Відносини мешканців до торгів мійських і ярмарків. Крамниці рускі.
20. Погляд людей на громаду: о скільки він схожий в понятє адміністративним, правним.
21. В чім і як проявляє ся сила правна й пресія моральна громади що до одиниці? суди громадські; комісії громадські.
22. Які є спільні приватні збори в оселі крім офіціальних громадских?
23. Як високо стоїть соціальне (громадске) образованє одиниць (поняте потреби спільности й помочи громадскої, пошанованє чужого майна і т. и.)

IV. Відомости правничі.

а) З права родинного і родинно-маєткового.

1. Як розуміє нарід єднанє супружя і заключенє тогож а особливо до чого привязує головну вагу, чи до сльобу церковного, чи до заключеня договору між новоженцями, або їх родичами або опікунами, та яким способом настуває норозуміє між сторонами в уладженю взаємних відносин маєткових між супругами на будуче.
2. Чи при тій нагоді списують які грамоти („інтерцязи передєлюбні“) і як відносять ся сторони до примусу споряджуваня договорів супружних перед нотарем.
3. Чи знані й уживані „заручини“ між пародом, яку вагу прикладає ся до них, та яке значіє має зірванє відносин що-до наміреного супружя по засватаню.
4. Які перешкоди супружя знає нарід а то головню з причини спорідненя або посвояченя.
5. Що розуміє нарід під понятєм „вивінованя“ взагалі, що під понятями „віна“ („посагу“) для доньки та „виправи“ для сина або доньки.
6. Які подарунки одержують новоженці при нагоді „весіля“ від себе навзаєм, від родини або від кого иншого.
7. Як уладжують ся відносини маєткові дотично ґрунту при одруженю сина і доньки.

8. Які права має отець, а які мати що до виховання дітей і їх маєтку.
9. Які права господарські набуває чоловік, що пристає на ґрунт жінки або її родичів, а які права жінка, що йде на ґрунт чоловіка.
10. Як розуміє нарід права і обовязки опіки над сиротами, кому ю повірює і як справують опіку що до особи і майна, та які є причини затрати маєтків сирітських.
11. Які бувають відносини між матерію та співопікуном, та чи старшині громадській приписують які права в ділі опіки над сиротами.
12. Як глядить нарід на розділ від стола і ложа та на розвід між сугругами, як на пожитє „на віру“.
13. Які наслідди маєтково-правні привязує нарід до невгідного пожитя між сугругами, розділу або розводу сугругого.
14. Чи маєток приробрений в часі сугругя уважає ся спільним майном чоловіка і жінки, чи примінює ся окремішність маєтку між сугругами.
15. Чи знані є давні „союзи родинні“, де всі молодші члени родини жиють разом на ґрунті під спільним головою родини і як ладнають свої взаємні відносини.
16. Які степені споріднення і посвоячення знає нарід та під якими назвами.
17. Як глядить нарід на правесність і неправесність дитини і як уладжує відносини маєтково-стапові дітей неправесних.
18. Чи допускає нарід *exsertio plurium concubentium* і в якім речинци.
19. Як взагалі уладжує ся карність домашна.
20. Чи знані є паложинці в громаді, з яких причин і з якими насліддами.
21. Яке становище родинно-суспільне займають в громаді: жонаті і нежонаті, замужні й незамужні.
22. Чи громадські уряди опікунчі були би вказані і які.

б) З права маєткового — зобовязань і права спадкового.

1. Чи знані народови понятя правні: „держаня“ і „посіданя“ річи, та що розуміє нарід під тими понятями.
2. Що розуміє нарід під понятєм правним власности і які знає способи набутя власности що до річий движимих а недвижимих (передача з рук до рук, обхід межі, віддача ключів і т. и.).

3. Як відносять ся нарід до річий знайдених і викопаного скарбу, та чи знає заплату нахідного і в якій висоті.
4. Як розуміє риболовлю і ловлю диких звірів на своїм і на чужім ґрунті.
5. Які роди служебностей (сервитутів) знані нашому народови і як тоті викопують ся (мешканя, уживаня, ужиткованя; переходу, перегону, переїзду, пашеня і т. и.).
6. Які знані роди заставів: ручних і на ґрунтах („вастав на роки“, „продаж політків“), та о скільки заставами виминає ся закон против лихви.
7. Яких форм уживає нарід при заключуваню договорів і яким способом сторони заявляють згідну волю („прибите руками“, „запите могоричу“ і т. и.).
8. Як глядять нарід на недотримане договору стороною договірною а особливо, чи се надає право другому договірникови відступити від договору, чи лиш жадати доповнення умови.
9. Чи знане даване заруки на забезпеченє додержаня умови і під якими услівями, та чи знана кара договірна.
10. Чи знані народови приготовні договори і в яким успіхом.
11. Які знані поодинокі роди договорів (даровизна, заміна, купно-продаж, позичка, порука, вигодина, наєм услуг, наєм будинку (хати), аренда ґрунту і и., як тоті заключають ся і під якими услівями.
12. Чи до даровизни вимагає ся передачі предмету дарованого особі обдареній.
13. Чи знані: купно-продаж на вимову, купно за пробою або мірою, купно-продаж в правом відкупу або первокупна.
14. Які речинці виповіди найму і аренди, та чи є знане даване ґрунту під управу за відступленем части політків.
15. Яке значіне мають: малолітність, блуд, підступ, непритомність або покривджене повисеме половини звичайної вартости при договорах.
16. Чи знані народови договори в гри або закладу і яке значіне мають ті договори.
17. Чи знані народови: засиджене і задавнене прав та під якими умовами.
18. Чи знані договори спілок; в яких цілях тоті укладають ся і під якими умовами та як веде ся заряд спілки, як спільники ділять ся доходами і коли настунає розвязане спілки.

19. Чи при більшім числі договірників по одній стороні відповідає кожний лиш за свою часть, чи оден за всіх а всі за одного.
20. Чи за випадкову шкоду потягаєсь до відшкодованя, чи лиш в випадках провиненя та взагалі, що розуміє нарід під зворотом шкоди нанесеної, чи й *lucrum cessans* і коли.
22. Хто має відповідати як шкоду зробить: дитина, божевільний або товар.
23. Яким способом розпоряджує ся про случай смерти, устно чи письменно і з якими формальностями.
24. Чи знаний звичай записуваня ґрунту на річ найстаршого сина з обовязком сплати всіх инших спадкоємців.
25. Як ділять ся спадкоємці одітченим маєтком.
26. Які права отримує полишений вдовець або вдова, отець або мати.
27. Як розпоряджують маєтком про случай смерти особи бездітні або що не мають близшої родини.
28. Коли приступає ся до видічченя сина або доньки.
29. Що вчисляє ся до части спадкової дітям вивінованим.
30. Як забезпечує ся про случай смерти приймаків, а як діти неправесні.
31. Чи додержують спадкоємці договори уложені спадкодавцем і яким способом.
32. Чи знані між народом понятя „батьківщини“ і „материзни“ та в яким значіню.

с) З права карного.

1. Які проступки уважає нарід тяжкими а то не силою обовязкового закону, але з свого сьвітогляду, вірувань і взагалі звичаю.
2. Які вислови уживають ся між народом на означене різних родів переступів („злочин“, „провина“, „переступство“) і в яким значіню.
3. Які причини злої волі у проступників добачує нарід, та чи виправдує нарід і як: божевільних і дурноватих, проступників з біди, випадку, конечної оборони або примусу (фізичного або психічного).
4. Чи і о скілько та в яким віці діти і малолітці мають підпадати карі на основі звичаю народного.
5. Як родичі карають свої діти і о скілько ті піддають ся їх караню.
6. Чи узнає нарід і о скілько узнає каригідним приготовлене або намагане до dokonаня чину.
7. Як глядить нарід на проступників налогових і в чім добачує вирожджене таких людей.

8. В чім добачує нарід єство переступу: в нарушеню моралі, релігії, ладу суспільного або в нещастю покривджених.
9. Як розуміє нарід кару за доконанє переступів; які знає кари; як відносить ся до знесеня кари тілесної а як до кари смерти.
10. Які доховали ся вісти про каранє проступників судами громадскими, духовними або иншими особами.
11. Чи знанє між народом каранє звірят, та чим оно оправдує ся.
12. Які роди вини і співвини знані нашому народови („злий намір“, „вина“, „необережність“, „підмова“, „поміч“ і т. и.).
13. Чи знає нарід переступи, яких не осуджує право а які уважає нарід каригідними з свого сьвітогляду, та чи уважає нарід деякі карві переступи некаригідними.
14. Як глядять нарід на проступки політичні а як на посяганє прав приватних.
15. Як відносить ся нарід до проступків против безвечности життя і здоровля, та чи допускає угодове поладженє між шкодниками а ушкодженням і в яких случаях.
16. Які особливі роди крадіжки знані між народом, які обмани і спроневереня.
17. Як глядять нарід на паліїв і розбійників.
18. Чи знає нарід різницю між убійством а забитєм, та чи добачує каригідність там, де забитий дав причину до бійки.
19. Як задивлюєсь нарід на убійство вітця, матери, супруга і на зігнанє плоду.
20. Як розуміє нарід уведенє і зведенє під приреченєм заключеня супругя.
21. Як глядять нарід на знасилуванє а як на блуд против природи.
22. Як розуміє нарід і чи уважає каригідною утечу з війська (дезерцію) та які причини тої появи між народом.
23. Чи самоубійство або ушкодженє власного тіла уважає ся каригідним і коли.
24. Чи добачує нарід каригідність виступленя против уряду і особливо при безправнім урядованю.
25. Як задивлює ся нарід на обиди чести і як їх поладжує.
26. Чи знана народови різниця між проступками приватноправними і публичноправними.
27. Як глядять нарід на піяньство і на чародійство, та чи і о скілько уважає їх каригідними.

28. Як трактує нарід проступників, що допустили ся чину каригідного: перед відданем їх в руки справедливости а по відбутю кари або по увільненю їх судом.
29. Чи кара відбута поправляє проступника.
30. Як розуміє нарід випадки невинно засуджених і як до них відносять ся.
31. Як взагалі задивлює ся нарід на вимір справедливости державними судами і судами присяглих.
32. Чи домагає ся нарід громадских судів мирових до судження поменших справ карних.

Материяли етнографічні просить ся надсилати на адресу Наукового Товариства імени Шевченка у Львові.